

Kodin lajitteluastiat kuntoon – sekajätepussi pienemmäksi

Kotona pitäisi lajitella paperi, kartonki, biojäte, sekajäte, lasi, metalli, muovi... ja keittiössä on vain yksi roskis, apua! Kuulostaako tutulta? Lajiteltavia jätteitä on nykyään vaikka kuinka paljon, mutta keittiöiden jätteastiavarustelu on jäänyt pahasti kehityksessä jälkeen. Usein allaskaapista löytyy vain yksi tai korkeintaan kaksi roska-astiaa ja tämä aiheuttaa ongelmia lajitteluhaluiseksi asukkaalle.

Asukkailta tulleen palautteen mukaan halua jätteiden lajitteluun usein olisi, mutta asianmukaisten jätteastioiden puute tekee siitä käytännössä hyvin hankalaa. Pahimmassa tapauksessa lajittelu voi puutteellisten astioiden vuoksi jäädä kokonaan tekemättä. Jos asunnoissa olisi sekajäteastian lisäksi lajitteluastiat ainakin paperille, kartongille, biojätteelle, lasille, metallille ja muoville, päätyisi sekajätteeseen enää hyvin vähän tai ollenkaan sinne kuulumatonta, kierrätyskelpoista materiaalia.

Kotitalouksissa syntyy monenlaista jätettä. (PW)

Onko asia sitten oikeasti näin? Onko asuntojen lajitteluastioiden lukumäärällä merkitystä asukkaiden lajitteluuntoon? Asiaa testattiin alkuvuodesta 2020 Jyväskylän kaupungin Circwaste - Jyväskylän käyttäjälähtöiset kokeilut –osahankkeen puitteissa. Tammi-helmikuun aikana Jyväskylän kestävä kehitys JAPA ry toteutti pienimuotoisen lajitteluastiakokeilun yhteistyössä Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy:n kanssa. Kokeilun aikana testattiin, miten keittiön lajitteluastioiden päivittäminen asianmukaisiksi sekä asukkaille annettava jäteneuvonta vaikuttavat jätteiden lajitteluun ja syntyvän sekajätteen määrään taloyhtiössä.

Mukana kolme taloyhtiötä

Kokeilu oli osa Anne Suurosen Jyväskylän yliopistolle tekemää gradutyötä, jonka vuoksi se toteutettiin tutkimusasetelmana. Kokeiluun valittiin kolme mahdollisimman toistensa kaltaista taloyhtiötä rakennusvuoden, asuntojen lukumäärän sekä talon pihassa sijaitsevan sekajäteastiatyyppin perusteella. Koeasetelmaa varten talot arvottiin siten, että yksi taloista oli varsinainen kokeilutalo, toinen oli vertailutalo ja kolmas kontrollitalo.

Kokeilutalon keittiöihin vaihdettiin uudet jätteastiavaunut, talon asukkaille jaettiin jäteneuvontamateriaalia ja järjestettiin jäteneuvontailta. Lisäksi roskakatoksen lajitteluohjeistusta päivitettiin. Vertailutalon asukkaille jaettiin jäteneuvontamateriaalia, järjestettiin jäteneuvontailta ja päivitettiin roskakatoksen lajitteluohjeistusta, mutta asuntoihin ei asennettu uusia jätteasioita. Kontrollitalossa ei tehty muutoksia,

vaan sen avulla seurattiin lajittelun nykytilaa. Näin menetellen kokeilusta saatiin tutkimus, jossa verrattiin tehtyjen muutosten vaikutusta nykytilanteeseen.

Jäteneuvonta on tärkeä osa kotien jätehuoltoa. (PW)

Sekajätetutkimukset ennen ja jälkeen

Lajitteluastioiden vaihdon ja jäteneuvonnan vaikutusta lajitteluun ja jätemääriin seurattiin ennen kokeilua ja kokeilun jälkeen tehtyjen sekajätetutkimusten avulla. Tutkimukset suoritti gradutyön tekijä Suuronen. Lisäksi asukkaiden lajittelutottumuksia sekä heidän kokemuksiaan taloyhtiön jätehuollosta kartoitettiin kyselyn avulla. Kokeilu- ja vertailutalojen asukkaille jaettiin kyselyt kokeilun alussa ja lopussa ja kontrollitalon asukkaille yksi kysely kokeilun lopussa. Kyselyihin vastattiin nimettömänä eikä vastauksia voinut yhdistää asukkaisiin.

Alustavien tulosten mukaan sekajätteen määrä väheni kaikissa taloissa kokeilun aikana. Kokeilu- ja vertailutaloissa sekajätteen määrä väheni eniten, kontrollitalossa muutos oli pienempi. Kokeilu- ja vertailutalojen asukkaat siis lajittelivat jätteensä kontrollitaloa tarkemmin kokeilun aikana. Myös kyselyn perusteella lajitteluastioiden vaihdolla ja jäteneuvonnalla oli positiivinen vaikutus asukkaiden lajitteluinnokkuuteen. Tarkemmat sekajätetutkimuksen tulokset selviävät kevään aikana gradutyön valmistuessa.

Gradun tekijä Anne Suuronen selvitti sekajätteen koostumusta Mustankorkean jätekeskuksella. (PT)

Kodin jätehuolto osaksi keittiösuunnittelua

Kaiken kaikkiaan lajitteluastiakokeilu onnistui hyvin. Vaikka kyseessä olikin vain yksi ennen-jälkeen -mittaus, antaa tulos kuitenkin viitteitä siitä, että asuntojen asianmukaiset lajitteluastiat ja jäteneuvonta edistävät asukkaiden lajitteluhalukkuutta. Jätteen lajittelu tulisi huomioida jo asuntojen rakennus- tai remontointivaiheessa ja suunnitella sitä varten toimivat ratkaisut. Mikäli remonttitarvetta ei ole ja keittiössä on vain yksi tai kaksi roska-astiaa, voidaan lajittelua helpottaa esimerkiksi vaihtamalla lajitteluvaunu toimivampaan tai lisätä niiden lukumäärää, jos käytettävissä oleva tila sen vain sallii. Nykyään markkinoilla on myös erilaisia kauniita irtolaatikostoja tai sieviä pikku ämpäreitä, joita voi hyödyntää jätteen lajittelussa osana sisustusta. Lisäksi riittävän selkeä ja kattava lajitteluohjeistus on tärkeää lajittelun onnistumisen kannalta.

Teksti: Jyväskylän kestävä kehitys JAPA ry:n koordinaattori Paula Wilkman

Kuvat: Paula Wilkman (PW), JAPA ry ja Petra Thurén (PT), Mustankorkea Oy